Araştırma
Research

Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2026; 18(Suppl 1):13-24
doi: 10.18863/pgy.1847327

Türkiye'de Tek Anne Olarak Ebeveynlik Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma

Parenting Experiences as a Single Mother in Türkiye: A Qualitative Study

Özden Tandoğan[1], Sevda Karakaş[2]

[1]İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul
[2]Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, feminist sosyal hizmet perspektifinden, Türkiye'deki neoliberal-ataerkil refah bağlamında bekar annelerin görünmez bakım işleri, cinsiyete dayalı sorumluluklar ve duygusal tükenmişlikle nasıl başa çıktıklarını araştırmayı amaçlamıştır.
Yöntem: Nitel bir araştırma tasarımı kullanılmıştır. Türkiye'nin bir büyükşehirinde yaşayan 14 bekar anne ile derinlemesine, yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılar, kadın destek ağları ve toplum örgütleri aracılığıyla amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiştir. Görüşmeler ses kaydı alınmış, kelimesi kelimesine yazıya dökülmüş ve NVivo yazılımı ile içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. 14 görüşmeden sonra veri doygunluğu sağlanmıştır.
Bulgular: Üç genel tema belirlendi: (1) Annelik bir anlam kaynağı olarak, (2) Cinsiyete dayalı sorumluluklar ve yapısal yükler ve (3) Tükenmişlik ve duygusal erozyon. Katılımcılar, anneliği duygusal güç ve anlamın temel kaynağı olarak tanımlarken, aynı zamanda yoğun ekonomik zorluklar, zaman yoksulluğu ve sosyal izolasyon yaşadıklarını belirttiler. Tek başına bakım yükü, algılanan "babanın yokluğunu" telafi etme çabaları ve sınırlı kurumsal destek, psikolojik ve fiziksel yorgunluğa, yetersizlik duygusuna ve geleceğe ilişkin kaygıya katkıda bulunmuştur.
Sonuç: Türkiye'de tek başına annelik, bakımı özelleştiren ve kadınların ücretsiz emeğini yoğunlaştıran kesişen neoliberal ve ataerkil yapılar tarafından şekillenmektedir. Annelik duygusal anlam ve dayanıklılık sağlasa da, bu kaynaklar yapısal kırılganlıkları dengelemek için yetersizdir.
Anahtar sözcükler: Bekar annelik, feminist sosyal hizmet, görünmez bakım emeği, tükenmişlik

ABSTRACT

Objective: This study aimed to explore how single mothers navigate invisible care labour, gendered responsibilities, and emotional exhaustion within a neoliberal–patriarchal welfare context in Türkiye, from a feminist social work perspective.
Method: A qualitative study design was employed. In-depth, semi-structured interviews were conducted with 14 single mothers living in a metropolitan city in Türkiye. Participants were recruited through purposive sampling via women's support networks and community organizations. Interviews were audio-recorded, transcribed verbatim, and analyzed using content analysis with NVivo software. Data saturation was achieved after 14 interviews.
Results: Three overarching themes were identified: (1) Motherhood as a Source of Meaning, (2) Gendered Responsibilities and Structural Burdens, and (3) Burnout and Emotional Erosion. Participants described motherhood as a key source of emotional strength and meaning, while simultaneously experiencing intensified economic hardship, time poverty, and social isolation. The burden of sole caregiving, efforts to compensate for the perceived "absence of a father," and limited institutional support contributed to psychological and physical exhaustion, feelings of inadequacy, and future-related anxiety.
Conclusion: Single motherhood in Türkiye is shaped by intersecting neoliberal and patriarchal structures that privatize care and intensify women's unpaid labour. Although motherhood provides emotional meaning and resilience, these resources are insufficient to counterbalance structural vulnerabilities.
Keywords: Single motherhood, feminist social work, invisible care labour, burnout

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Özden Tandoğan, İstanbul Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye **e-mail:** ozdentandogan@arel.edu.tr
Geliş tarihi/Received: 24.12.2025 | **Kabul tarihi/Accepted:** 22.03.2026

Giriş

Güncel toplumsal dönüşümler, dünya çapında aile yapılarını yeniden şekillendirmiş ve tek başına anne olanların sayısında istikrarlı bir artışa yol açmıştır (Sihag 2025). Bu demografik değişiklikler, özellikle boşanma, ayrılık, dul kalma veya kasıtlı tek ebeveynlik gibi durumların heteroseksüel, evli, iki ebeveynli aile normatif modelini bozduğu durumlarda, bakım, gelir elde etme ve duygusal emeğin orantısız bir şekilde kadınlar tarafından üstlenildiğine dikkat çekmektedir (Ushie ve ark. 2021). Feminist sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında, bu değişimler, cinsiyete dayalı güç ilişkilerinin kadınlara birincil bakım rollerini atarken, aynı zamanda onların bakım emeklerini hem ekonomik hem de sembolik açıdan değersizleştirdiğini ortaya koymaktadır (Travis 2023).

Mevcut çalışmalar, bekar annelerin daha yüksek düzeyde finansal stres, çocuk bakım yükü ve sosyal izolasyon yaşadıklarını ve bu durumun resmi destek sistemlerinin yetersizliği nedeniyle daha da karmaşık hale geldiğini tutarlı bir şekilde göstermektedir (Ushie ve ark. 2021, Baker & O'Connell 2022, Song ve ark. 2022). Ekonomik zorlukların ötesinde, bekar annelik önemli duygusal ve psikolojik baskılar da beraberinde getirir: Anneler bakım sorumluluklarını iş, ev yönetimi ve sosyal beklentilerle uzlaştırmaya çalışırken, sık sık tükenmişlik, kaygı, yalnızlık ve suçluluk duyguları bildirilmektedir (Zagel & Van Lancker 2022). Feminist akademisyenler, bu tür görünmez, ücretsiz emeğin, bakımın özelleştirildiği ve bireyselleştirildiği, kadınların risk yönetimi, ev işleri ve çocukların refahından sorumlu tutulduğu neoliberal ve ataerkil toplumlarda daha geniş çaplı bir değersizleştirme eğilimini yansıttığını savunmaktadır (Schmidt ve ark. 2023).

Tek başına annelik, "normal" aileye ilişkin egemen ideolojilere de meydan okumaktadır. Birçok kültürel bağlamda, tek başına anneler, saygınlık, "iyi annelik" ve cinsel ahlakla ilgili ahlaki söylemlerin uygulandığı sembolik figürler haline gelmektedir (Travis 2023). Bu söylemler, özellikle boşanmış veya hiç evlenmemiş annelere yönelik damgalama ve sosyal denetime yol açarken, dul anneler nispeten daha fazla anlayış ve sempati görebilmektedir. Bu tür ayrımlar, damgalamanın yalnızca kişisel bir mesele olmadığını, kadınların aile biçimlerini farklı şekilde düzenleyen cinsiyet, kültür ve kurumsal normlar tarafından şekillendirildiğini vurgular (Rahman ve ark. 2025).

Nicel araştırmalar bekar anneliğin psikososyal ve ekonomik zorluklarını belgelemiş olsa da, kadınların deneyimlerine ve anlatılarına odaklanan nitel araştırmalar sınırlı kalmaktadır (Baker & O'Connell 2022, Schmidt et al 2023, Cheung 2023). Dahası, feminist sosyal hizmet katkıları, kadınların kısıtlayıcı yapısal koşullar içinde bakım hizmetlerini yürütürken, yalnız anneliğin sadece bir kırılganlık alanı değil, aynı zamanda anlam yaratma, irade ve müzakere alanı olduğunu da vurgulamaktadır( ). Bu görüşe rağmen, bekar annelerin bakım sorumluluğu, sosyal damgalama ve yetersiz destek mekanizmaları gibi kesişen baskılar altında duygusal emeklerini, ebeveynlik uygulamalarını ve başa çıkma stratejilerini nasıl ifade ettiklerini ve yorumladıklarını inceleyen nitel kanıtlar hala yetersizdir (Clark ve ark. 2021).

Bu araştırma boşlukları, çekirdek, evli ailenin idealize edilmeye devam ettiği ve bekar annelerin sosyal haklara, sosyal yardımlara ve kurumsal desteğe erişiminin sınırlı veya tartışmalı olduğu Türkiye'de özellikle belirgindir (Buğra & Keyder 2006). Bu bağlamda, bekar anneliğe geçiş sadece finansal ve yasal engellerle değil, anneliği hem ahlaki bir görev hem de kimlik kaynağı olarak tanımlayan kültürel beklentilerle de şekillenmektedir (Sunikka- Blank & Galvin 2021). Ancak, bu geçişin öznel ve duygusal boyutları —örneğin tükenmişlik, duygusal yorgunluk ve eksiklik hissi— kamuoyunda ve akademik söylemlerde genellikle görünmez kalmaktadır (Clark ve ark. 2021).

Feminist sosyal hizmet perspektiflerinden yararlanarak, bu niteliksel çalışma, bekar annelerin yaşadıkları deneyimleri, özellikle de neoliberal-ataerkil yapılar içinde görünmez bakım emeği, damgalanma ve duygusal sıkıntılarla nasıl başa çıktıklarına odaklanarak araştırmayı amaçlamaktadır (Ware 2024). Kadınların seslerine odaklanarak, çalışma, hem yapısal kısıtlamaları hem de kadınların günlük yaşamdaki etki gücünü dikkate alan, bekar anneliğin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bekar annelik üzerine mevcut araştırmalar büyük ölçüde ekonomik göstergeler, ruh sağlığı sonuçları veya ebeveynlik stresine odaklanmaktadır; ancak, bekar annelerin ataerkil ve neoliberal aile sistemleri içinde bakım işini, damgalanmayı ve duygusal tükenmişliği nasıl müzakere ettiklerini inceleyen nispeten az sayıda çalışma bulunmaktadır. Dahası, nicel çalışmalar bekar anneliğin sosyoekonomik dezavantajlarını belgelese

de, yaşanmış deneyimler, anlamlandırma süreçleri ve bakımın günlük müzakereleri, özellikle Türkiye bağlamında, yeterince araştırılmamıştır. (Ilkkaracan Kim & Kaya 2015). Bekar anneliği, tamamen bireysel veya psikolojik bir sonuç olarak değil, cinsiyetçi ve yapısal bir fenomen olarak analiz eden feminist sosyal hizmet odaklı çalışmalar da eksiktir. Bu çalışma, bekar annelerin seslerini merkeze alan ve deneyimlerini daha geniş ideolojik ve yapısal dinamikler içinde konumlandıran derinlemesine bir nitel analiz sunarak bu boşlukları ele almaktadır.

H1: Bekar anneler, anneliği hem kişisel anlam ve dayanıklılık kaynağı hem de ekonomik güvensizlik, sınırlı kurumsal destek ve sosyal damgalama ile ilişkili yapısal olarak aracılık edilen bir yük olarak deneyimlemektedir.

H2: Tek başına bakım sorumluluklarının birikmesi ve sınırlı sosyal ve kurumsal destek, bekar annelerde duygusal tükenmişlik, psikolojik yorgunluk ve benlik erozyonu ile ilişkilidir.

Yöntem

Uygulama

Bu çalışmanın etik onayı İstanbul Arel Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Onay No: 27.12.2024 / 2024/25-05). Katılımcılara çalışmanın amacı, gizlilik prosedürleri ve istedikleri zaman çekilme hakları hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplama öncesinde yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Bu çalışma Aralık 2024 ile Ocak 2025 tarihleri arasında Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, dahil edilme kriterlerini karşılayan ilk katılımcıların sosyal ağları içindeki diğer uygun bekar anneleri yönlendirdiği kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Bu yaklaşım, zaman kısıtlamaları, bakım sorumlulukları ve sosyal damgalanma nedeniyle ulaşılması zor olabilecek bekar annelere erişimi kolaylaştırmak için seçilmiştir.

Tüm görüşmeler, katılımcıların tercihleri ve uygunluk durumlarına göre güvenli çevrimiçi video konferans platformları aracılığıyla uzaktan gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi görüşmeler, yoğun bakım ve iş sorumlulukları olan anneler için esnek zamanlama ve katılım engellerinin azaltılmasını sağlamıştır. Her görüşmeden önce, katılımcılara çalışma hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş ve elektronik olarak bilgilendirilmiş onam formu imzalatılmıştır. Araştırma süreci boyunca veri güvenliği ve gizliliği sağlandı. Çevrimiçi görüşmeler özel sanal odalarda gerçekleştirildi ve katılımcılara sessiz ve gizli bir yerden katılmaları tavsiye edildi. Ses kayıtları ve transkriptler transkripsiyon sırasında anonimleştirildi. Tüm dijital veriler, yalnızca araştırma ekibinin erişebileceği, şifre korumalı ve şifrelenmiş kurumsal cihazlarda saklandı.

Görüşmeler, nitel araştırma ve kadın sağlığı/sosyal hizmet alanlarında doktora düzeyinde eğitim almış iki araştırmacı tarafından gerçekleştirildi. Bir araştırmacı ana görüşmeci olarak görev yaparken, ikinci araştırmacı gerektiğinde destek ve saha notları sağladı. Veri kodlama ve tematik analiz, nitel yöntemlerde deneyimli dört araştırmacı tarafından bağımsız olarak gerçekleştirildi ve analitik titizlik ve tutarlılığı sağlamak için düzenli ekip toplantıları yapıldı.

Örneklem

Bu nitel araştırma, Türkiye'nin bir büyükşehirinde yaşayan 14 bekar anne ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, boşanmış, dul veya ayrı yaşayan ve deneyimlerini paylaşmaya istekli kadınları içerecek şekilde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, nitel araştırma ve feminist sosyal hizmet bursu kapsamında derinlemesine ve bağlamsal olarak temellendirilmiş anlatıları yakalamak için gerekli görülen, tek başına annelik deneyimi olan katılımcıların seçilmesine olanak tanıdığı için tercih edildi. Yaş, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, çalışma süresi ve mali durum gibi demografik verileri toplamak için bir tanıtım bilgi formu kullanıldı.

Katılımcılar, araştırma amacına en uygun şekilde seçilmek üzere amaçlı örnekleme yoluyla seçildi. Potansiyel katılımcılara, kadın destek ağları, sosyal medya platformları ve boşanmış veya dul kadınlarla çalışan toplum temelli kuruluşlar aracılığıyla ulaşıldı. İlgi gösteren uygun kadınlarla bireysel olarak iletişime geçildi ve katılım öncesinde ayrıntılı çalışma bilgileri verildi. Analitik doygunluğa ulaşılana kadar katılımcı

seçimi devam etti; bu noktada, daha fazla görüşmeden yeni kavramsal içgörüler elde edilemedi.

Veri Toplama

Veriler, yarı yapılandırılmış bir görüşme kılavuzu kullanılarak yapılan derinlemesine yüz yüze görüşmelerle elde edildi. Görüşme kılavuzu beş ana soru ve ek sondaj sorusundan oluşuyordu (Tablo 1). Görüşmeler, rahatlık ve gizlilik sağlamak için özel ve sessiz bir odada gerçekleştirildi. Her görüşme 45 ila 60 dakika sürdü. Katılımcılara, çalışmanın amacı, görüşme süreci, istedikleri zaman çekilme hakları ve ses kaydı kullanımı hakkında önceden bilgi verildi. Katılımcıların izni alındığında görüşmeler kaydedildi; ses kaydı izin verilmediğinde, verilerin doğruluğunu sağlamak için iki araştırmacı (bir görüşmeci ve bir not tutucu) oturumu gerçekleştirdi. Güç dengesizliklerini en aza indirmek ve katılımcıların konuşmanın akışını yönlendirmelerine destek olmak için aktif dinleme teknikleri kullanıldı. Görüşme kılavuzu, nitel araştırma ve kadın çalışmaları alanlarında iki uzman tarafından içerik uygunluğu ve netliği açısından gözden geçirildi. Ardından, soruların anlaşılırlığını ve akışını değerlendirmek için iki katılımcıyla kısa bir pilot uygulama yapıldı. Önemli bir revizyon gerekli görülmediğinden, pilot görüşmeler nihai veri setine dahil edilmedi ve veri toplama için kılavuz kullanıldı.

Tablo 1. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları
1. Annelik durumunuzu nasıl tanımlarsınız? Anne olmaya nasıl karar verdiniz (içgüdüsel, rasyonel, plansız)?
2. Tek başına anne olmak hayatınızı nasıl etkiledi? Tek başına anne olmak hayatınızın hangi alanlarında (sosyal, ekonomik) size zorluklar yaratıyor, kendinizi kısıtlanmış hissediyorsunuz?
3. Bekar anneliğin size getirdiği yükleri (çocuk bakımı, ev işleri, iş yükü vb.) tanımlayabilir misiniz?
4. Sosyal ve kültürel olarak neler yapıyorsunuz? Çocuklarınızla birlikte yaptığınız sosyal aktiviteler nelerdir? Hayattan beklentileriniz nelerdir?
5. Kendinizi fiziksel ve psikolojik olarak değerlendirdiğinizde, sağlıklı hissediyor musunuz ve bu konuda ne düşünüyorsunuz (yorgunluk, uykusuzluk, egzersiz eksikliği, dengesiz beslenme, zaman sorunları, kaygı, stres vb.)?

Araştırmacının Konumu

Bu çalışma, kadınların seslerini, yaşam deneyimlerini ve iradelerini merkeze alan feminist bir sosyal hizmet perspektifinden yola çıkılmıştır. Araştırmacılar, nitel görüşmelerde içkin olan cinsiyete dayalı güç dinamiklerini kabul etmiş ve empatik, yönlendirici olmayan ve sohbet tarzı bir yaklaşım benimseyerek hiyerarşik etkileşimleri bilinçli olarak en aza indirmiştir. Sosyal hizmet ve kadın sağlığı alanlarında çalışan kadınlar olarak araştırmacılar, katılımcılara ortak cinsiyet deneyimlerinin bilinciyle yaklaşırken, aynı zamanda sosyoekonomik durum, bakım sorumlulukları ve yaşam koşullarındaki farklılıkları da kabul ettiler. Veri toplama ve analiz süresince, araştırmacıların kendi varsayımlarının, duygularının ve konumlarının yorumlamayı nasıl şekillendirebileceğini izlemek için refleksif notlar tutuldu.

Feminist Etik Hususlar

Bekar annelerin genellikle sosyal ve ekonomik olarak marjinalleşmiş konumlarda oldukları göz önüne alındığında, feminist etik ilkeler hem veri toplama sürecini hem de araştırmacı-katılımcı ilişkisini yönlendirdi. Duygusal ifadenin desteklenmesi ve potansiyel utanç veya damgalanma duygularının en aza indirilmesi için güvenli, yargılayıcı olmayan bir atmosfer oluşturuldu. Katılımcılara, istedikleri zaman ara verebilecekleri, soruları atlayabilecekleri veya görüşmeden çekilebilecekleri hatırlatıldı. Gizlilik, sadece resmi bir gereklilik olarak değil, deneyimlerini açıkça paylaşmaları nedeniyle incelemeye veya ayrımcılığa maruz kalabilecek kadınları korumaya yönelik feminist bir taahhüt olarak vurgulandı. Duygusal sıkıntı ortaya çıktığında, topraklama teknikleri kullanıldı ve katılımcılara erişilebilir psikososyal destek hizmetleri hakkında bilgi verildi.

Veri Doygunluğu

Veri doygunluğu, görüşme süreci boyunca izlendi ve kodların fazlalığı ve kavramsal tekrarlar temelinde belirlendi. On ikinci görüşmeden sonra, önemli ölçüde yeni bir tema tespit edilmedi ve doygunluğu doğrulamak için iki ek görüşme daha yapıldı. Böylece, 14 görüşmeden sonra tematik doygunluğun sağlandığı

kabul edildi. Doygunluk, kodların tekrarı ve yeni kavramsal içeriğin olmaması temelinde değerlendirildi; bu, analitik yeterliliği belirlemeye yönelik nitel araştırma standartlarıyla tutarlıdır. Bu, odaklanmış nitel araştırmalarda tematik doygunluk için genellikle 10-15 derinlemesine görüşmenin yeterli olduğunu öneren metodolojik tavsiyelerle uyumludur (Guest ve ark. 2006, Hennink & Kaiser 2022).

Çalışmanın Güvenilirliği

Güvenilirlik ve doğruluğu sağlamak için, tüm transkriptler ve kodlama şemaları, nitel yöntemler ve kadın çalışmaları konusunda deneyimli dört araştırmacı tarafından bağımsız olarak incelenmiştir. Kodlayıcılar arası uyum 0,85 olarak hesaplanmış ve bu da yüksek tutarlılığı göstermektedir. Kodlamadaki tutarsızlıklar, uzlaşma sağlanana kadar tartışma yoluyla çözülmüştür. Doğrulama ve aktarılabilirliği artırmak için ayrıntılı açıklamalar, doğrudan alıntılar ve refleksif belgeler kullanılmıştır.

Raporlama Standartları

Bu nitel çalışmanın raporlaması, nitel görüşme çalışmalarında şeffaflığı ve titizliği artırmak için EQUATOR Network tarafından önerilen COREQ (Nitel Araştırmaları Raporlama için Konsolide Kriterler) kontrol listesine uygundur. "Tutarlılık yüzdesi = Anlaşma sayısı / (Anlaşma sayısı + Anlaşmazlık sayısı)". Bu formül kullanılarak elde edilen verilerin tutarlılığını belirlemek için bir güvenilirlik değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Bu formüle göre hesaplanan güvenilirlik katsayısı 0,85 olarak bulunmuştur (Connelly 2016).

Veri Analizi

Tüm görüşmeler kelimesi kelimesine yazıya dökülmüş ve sistematik analizi kolaylaştırmak için NVivo (QSR) programına aktarılmıştır. Analiz, çok aşamalı bir içerik analizi prosedürü izlenerek gerçekleştirilmiştir: (1) transkriptleri tekrar tekrar okuyarak tanıma, (2) anlamlı ifadelerin açık kodlanması, (3) kodların alt kategorilere ayrılması, (4) alt kategorilerin temalara birleştirilmesi ve (5) araştırma soruları ile ilişkili olarak temaların gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi. Analitik süreç boyunca, katılımcıların deneyimlerinin daha geniş cinsiyet ve yapısal dinamikleri nasıl yansıttığını belirlemek için feminist bir yorumlama yaklaşımı uygulandı. Güvenilirliği artırmak için, dört araştırmacı verileri bağımsız olarak kodladı ve temalar ve kodlama sınırları konusunda tam bir fikir birliğine varılana kadar düzenli olarak bir araya gelerek farklılıkları tartıştı.

Görüşme verileri transkribe edildi ve içerik analizi kullanılarak analiz edildi. Tüm transkriptler ve ayrıntılı saha notları (ses kaydı olmayan görüşmelerden) sistematik kodlamayı desteklemek için NVivo yazılımına aktarıldı. Analiz süreci birkaç adımdan oluştu: (1) aşinalık kazanmak için transkriptlerin tekrar tekrar okunması, (2) anlamlı ifadelerin ilk kodlaması, (3) kodların alt temalara göre kümelenmesi ve (4) genel temaların belirlenmesi. Süreç boyunca feminist bir analiz yaklaşımı uygulandı. Bu, kadınların anlatılarını merkeze almayı, anlatılarındaki yapısal ve cinsiyete dayalı kalıpları belirlemeyi ve bulguları bakım beklentileri, ataerkil aile idealleri ve kadın emeğinin değersizleştirilmesi gibi daha geniş toplumsal normlarla ilişkili olarak yorumlamayı içeriyordu. Dolayısıyla amaç, bekar annelerin deneyimlerini tanımlamakla kalmayıp, onları şekillendiren ve kısıtlayan sosyopolitik yapıları da aydınlatmaktı. Kodların kümelenmesi ve temaların oluşturulması ile ilgili kararlar, bakım işinin görünürlüğü, cinsiyete dayalı güç ilişkileri ve günlük yaşamda damgalanma gibi feminist sosyal hizmet ilkeleri dikkate alınarak araştırmacılar arasında tekrarlanan tartışmalar yoluyla verildi. Görüşme kılavuzundaki maddeler, katılımcıları önceden belirlenmiş yanıtlara yönlendirmek yerine, yaşadıkları deneyimleri ayrıntılı olarak anlatmaya teşvik etmek için tasarlanmıştır. Örneğin, parantez içindeki örnekler (örn. yorgunluk, kaygı) görüşmeci için içsel ipuçları olarak kullanılmıştır ve katılımcılara yüksek sesle okunmamıştır. Görüşmeler sırasında, katılımcılar kendi algılarını ve ifadelerini anlatmaya teşvik edilmiş, bu da onay önyargısını azaltmaya ve açıklığı korumaya yardımcı olmuştur.

Bulgular

Çalışmaya dahil edilen 14 kadının yaş aralığı 23-41 yıl (ortalama yaş 34 ± 4,97) idi, %50'si üniversite mezunu ve %21,4'ü lise mezunuydu. Kadınların ortalama çalışma saatlerinin 9± 85 olduğu ve %50'sinin ekonomik

durumunun kötü olduğu tespit edildi (Tablo 2).

Tablo 2: Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri

Katılımcı	Yaş	Eğitim düzeyi	Çocuk sayısı	Mali durum	Çalışma süresi (saat/gün)
Katılımcı A	31	Lise	2	Kötü	5
Katılımcı B	35	Üniversite	3	Orta	7
Katılımcı C	39	Yüksek Lisans	2	Kötü	19
Katılımcı D	34	Üniversite	1	Orta	11
Katılımcı E	29	Üniversite	2	Orta	3
Katılımcı F	34	Üniversite	1	Kötü	10
Katılımcı G	23	Lise	1	Orta	2
Katılımcı H	39	Üniversite	2	Kötü	14
Katılımcı I	30	Yüksek Lisans	2	Orta	10
Katılımcı J	35	Lise	3	Kötü	9
Katılımcı K	3	Üniversite	3	Kötü	11
Katılımcı L	41	Üniversite	1	İyi.	12
Katılımcı M	35	Yüksek Lisans	2	Orta	10
Katılımcı N	37	Yüksek Lisans	2	Kötü	15

*n Birden fazla cevap vardır. Cevap sayısı "n" olarak belirtilmiştir.

Tablo 3. Ana temalarla ilgili alt temalar ve kodların analizi

Ana Tema 1		
Annelik, Anlam Kaynağı Olarak		
Alt Temalar	Kodlar	n*
Olumlu duygu	Koşulsuz sevgi	11
	Mucize	8
	Sevmek ve Sevilmek	6
	Çocuklarınızın büyümesini izlemek	6
	Hayata daha fazla katılım	8
	Kutsal bir görev olarak annelik	5
	Manevi zevk ve mutluluk	7
	Çocuklarınızla gurur duymak	8
Ana Tema 2		
Cinsiyete Dayalı Sorumluluklar ve Yapısal Yükler		
Alt Temalar	Kodlar	n*
Maddi, Duygusal ve Sosyal Kısıtlamalar		10
	Çocuklara en iyisini sağlayamama (Ekonomik zorluk)	
	Babanın yokluğunu telafi etmeye çalışmak	7
	Mali yetersizlik / ayak uyduramama	8
	Çocuklar için 'yeterli olmama' hissi	8
	Çocuklar için tek başına sorumluluk almak	7
	Kişisel veya sosyal yaşam için zaman olmaması	11
	Sosyal hayat eksikliği	9
	İş yerinde performans düşüşü/kariyere öncelik verememe	10
Ana Tema 3		
Tükenmişlik ve Duygusal Aşınma		
Alt Temalar	Kodlar	n*
Olumsuz duygu	Gelecek kaygısı	14
	Yalnızlık hissi	12
	Enerji eksikliği	12
	Zihinsel yorgunluk	11
	Değersiz hissetme	9
	Ölüm korkusu (çocukları yalnız bırakma endişesi)	5
	Fiziksel yorgunluk	10
	Kaybolmuş hissetme/kendini kaybetme hissi	6

Katılımcılarla yapılan görüşmeler doğrultusunda, çalışmada içerik analizine dayalı olarak elde edilen bulgular üç ana tema olarak kavramsallaştırılmıştır: "Annelik Bir Anlam Kaynağı Olarak", "Cinsiyete Dayalı Sorumluluklar ve Yapısal Yükler" ve "Tükenmişlik ve Duygusal Aşınma". Ana temalarla ilgili alt temalar ve kodlar belirlenmiştir (Tablo 3).

Analiz, neoliberal-ataerkil bağlamda bekar anneliğin cinsiyet, yapısal ve duygusal boyutlarını yansıtan üç genel tema ortaya çıkardı: Anlam Kaynağı Olarak Annelik, Cinsiyete Dayalı Sorumluluklar ve Yapısal Yükler ile Tükenmişlik ve Duygusal Aşınma. Her tema, kadınların görünmez bakım işleri, toplumsal beklentiler ve tek başına bakımın getirdiği baskılarla nasıl başa çıktıklarını ele almaktadır.

Tema 1. Anlam Kaynağı Olarak Annelik

Bekar annelik birçok zorlukla birlikte gelse de, katılımcılar anneliği tutarlı bir şekilde derin anlamlı ve ruhsal olarak dengeleyici bir deneyim olarak tanımladılar. Koşulsuz sevgi, mucize, hayata daha fazla katılım ve çocukla gurur duyma gibi sekiz alt kod, anneliğin kadınların duygusal dayanıklılığını nasıl güçlendirdiğini ortaya koydu. Katılımcılar anneliği ahlaki değer ve duygusal hayatta kalma kaynağı olarak tanımladılar ve genellikle çocuklarını yapısal ve finansal zorlukların üstesinden gelmek için birincil motivasyon olarak tanımladılar.

Katılımcı B (35): "Annelik benim için çok kutsaldır... Çocuklarım hayatımın anlamıdır. Onların var olduklarına seviniyorum."

Katılımcı E (29): "Çocuğunuz yanınızda olsa bile özlediğiniz tek duygu budur. Kendi hayatınız bile daha az önemli gelir."

Bu anlatımlar, kadınların annelikten nasıl güç aldıklarını, aynı zamanda kültürel ve ataerkil normlar tarafından idealize edilmiş "iyi annelik" biçimlerini sergilemelerinin beklendiğini göstermektedir. Annelik böylece hem duygusal bir dayanak hem de kadınların günlük bakım müzakerelerini şekillendiren bir sosyal beklenti haline gelmektedir.

Katılımcı H (39): Doğrusunu söylemek gerekirse, anne olmak konusunda pek istekli değildim. Bu, kocam ve ailesinin istediği için oldu. Kadınların anne olması konusunda toplumsal bir beklenti var, baskı var... Kocamdan boşandım ve çocuğumu tek başıma büyütüyorum...

Tema 2. Cinsiyete Dayalı Sorumluluklar ve Yapısal Yükler

İkinci tema, görünmez bakım emeği, finansal güvensizlik ve "babanın yokluğunu" telafi etme baskısının bekar annelerin sorumluluklarını nasıl yoğunlaştırdığını yansıtıyor. Finansal olarak ayak uyduramama, sosyal yaşam için zaman bulamama, iş performansında düşüş ve çocuklara tek başına sorumluluk alma gibi alt kodlar, cinsiyete dayalı beklentiler ile sınırlı yapısal desteğin kesişimini vurguluyor.

Katılımcılar, ücretli iş ile yoğun ücretsiz bakım işlerini bir arada yürütmeye çalıştıklarını, bunun için genellikle kişisel zamanlarından, sosyal yaşamlarından ve kariyer hedeflerinden ödün verdiklerini anlattılar.

Katılımcı L (41): "Çok fazla ekonomik zorluk yaşıyorum. Tek maaşla geçinmek çok zor... İki kızım bana bağımlı.

Katılımcı J (35): "Bu hayatta her şeyi tek başıma yapıyorum. Beni destekleyecek kimse yok. Hayata ayak uyduramıyorum.

Katılımcı G (23): Çocuğumu disipline edemiyorum. Evimi idare edemiyorum. Gücüm yetmiyor. Akşamları onunla birlikte ödevlerini yapmamı istiyor, ama ben yetişemiyorum. Tüm enerjimi işte harcıyorum...

Birçok anne, çocuklarını damgalanmaktan veya "babalarının yokluğunu hissetmekten" korumaya çalışmanın duygusal yükünü vurgulayarak, ataerkil aile normlarının annelik görevini nasıl şekillendirdiğini gösterdi.

Katılımcı H (39): "Çocuklarımın istekleri var, ama ben bunları karşılayamıyorum. Onların ihtiyaçlarını karşılayamamak beni derinden üzüyor."

Bu tema, feminist bir görüşün özünü yansıtıyor: bekar anneler, yapısal olarak desteklenmeyen ve ahlaki açıdan yargılanan, yoğun, değeri bilinmeyen ve kültürel olarak görünmez bakım işleri yapıyorlar.

Tema 3. Tükenmişlik ve Duygusal Aşınma

Son tema, sürekli bakım, ekonomik zorluklar ve sosyal izolasyonun yol açtığı psikolojik ve fiziksel yorgunluğu ele almaktadır. Gelecek kaygısı, yalnızlık hissi, enerjik hissetmeme, fiziksel yorgunluk, ölüm korkusu ve değersizlik hissi gibi alt kodlar, çok boyutlu bir tükenmişlik modelini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, işte fiziksel ve zihinsel olarak yorgun hissettiklerini ve evde çocuklarına bakmak için zamanları veya fiziksel enerjileri kalmadığını belirtmişlerdir. 14 kadının ifade ettiği tükenmişlik kavramına katkıda bulunan en önemli faktörler, eşlerinin ölümü ve boşanmış kadınların çocuklarının babalarından maddi ve manevi destek alamamaları gibi durumlara atfedilebilir.

Tablo 2. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri

Katılımcılar, tüm bakım sorumluluklarını tek başına üstlenmelerinden kaynaklanan kronik yorgunluk ve duygusal tükenmişlikten bahsetmiştir:

Katılımcı C (39): "Her sorunu ben çözmek zorundayım. Fiziksel ve psikolojik olarak bazen kendimi bitkin hissediyorum... Kendimi kaybetmiş gibi hissediyorum."

Katılımcı M (35): "Çocuklarım oynamak ya da parka gitmek istiyor, ama ben bunu karşılayamıyorum. Onların gözlerinde yorgunluğumu görmek beni yıkıyor."

Katılımcı N (37): "Babası olmadan büyümek zor... Oğlum, "Herkesin bir babası var. Benimki nerede? diye soruyor. Yüksek sesle ağlamak istiyorum, cevap veremiyorum."

Katılımcı L (41): "Mutsuz bir anneyim, iyi bir anne olmadığım hissini bir türlü atamıyorum, bu düşünceler beni tüketiyor...

Tükenmişlik, gücü korumak için içselleştirilen baskı tarafından da şekillendirildi: Anneler, "duygusal olarak istikrarlı", "işte üretken" ve "iyi anneler" olmakla aynı anda sorumlu olduklarını hissettiklerini anlattılar. Bu, sürekli üretkenlik için neoliberal talepleri ve annelerin kendini feda etmesi yönündeki ataerkil beklentileri yansıtıyordu.

Tartışma

Bu çalışmanın bulguları, bekar anneliğin anneler üzerinde çok boyutlu bir yük oluşturduğunu ve anneliğin olumlu duygusal anlamlarına rağmen, finansal, sosyal ve ahlaki sorumlulukları tek başına üstlenmenin tükenmişlik düzeylerini artırdığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, ekonomik ve sosyal destek mekanizmaları geliştirmek, iş-yaşam dengesi politikalarını kolaylaştırmak ve psikolojik destek hizmetlerini genişletmek, bekar annelerin kendileri ve çocukları için daha sağlıklı bir gelecek planlamasına olanak sağlayabilir. Ancak, koşulsuz sevgi, mucizevi anlamlar, karşılıklı sevgi, manevi zevk ve hayata daha fazla bağlılık gibi annelikle ilgili olumlu deneyimler, yapısal kısıtlamaları dengelemek için tek başına yeterli değildir. Bu bulgular, yoğun annelik ideallerinin kadınların bakım emeğinin değersizleştirilmesiyle bir arada var olduğunu ve anneleri duygusal tatminin yapısal güvensizliği ortadan kaldırmadığı bir konuma yerleştirdiğini öne süren feminist analizlerle uyumludur (Hays 1996, Fraser 2016). Ayrıca, bu bulgular, dayanıklılığı ve duygusal doyumu öven neoliberal "kendi kendine yeten anne" idealinin, yapısal kırılganlıkları nasıl gizleyebileceğini ve kişisel anlam ile yapısal baskı arasında duygusal bir çelişki yaratabileceğini göstermektedir.

Bekar annelerin üstlendiği çok boyutlu sorumluluklar, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde zorluklara yol açmaktadır. Ekonomik baskı, kaynaklara sınırlı erişim ve zaman yoksulluğu, ebeveynlik rolünde kaygı ve suçluluk duygusunu şekillendiren temel mekanizmalar olarak ortaya çıkmıştır. Mevcut araştırmalar da benzer şekilde, mali kısıtlamalar, enflasyonist baskılar ve sınırlı sosyal hizmetlerin, özellikle pandemi sırasında, düşük gelirli bekar anneler arasında depresyon, kaygı ve stresi şiddetlendirdiğini göstermektedir (Zakaria ve ark. 2022). Ekonomik stresin anne-çocuk ilişkisinden duyulan memnuniyeti azalttığı ve çocukların sosyal gelişimini olumsuz etkilediği de gösterilmiştir (Sihag 2025). Mevcut bulgulara paralel olarak, mali yetersizlik ve yalnızlık diğer bağlamlarda da öne çıkan sorunlar olarak görünmektedir (Ware 2024), bu da bekar anneler için ekonomik ve duygusal risklerin derin bir şekilde iç içe olduğunu

göstermektedir. Bu sonuçlar, bekar annelerin, bakım yükümlülüklerinin devlet tarafından yeniden dağıtılmak yerine hane içinde özelleştirildiği, aile odaklı ve zayıf sosyal destek yapıları ile karakterize edilen refah rejimleri içinde özellikle savunmasız olduklarını öne süren karşılaştırmalı sosyal politika analizleriyle örtüşmektedir.

Dikkat çeken bir başka boyut ise "babanın yokluğunu telafi etme" çabası ve buna eşlik eden "çocuklar için yeterli olamama" kaygısıdır. Bu bulgu, iki ebeveynli aile modeli dışındaki annelikle ilişkili damgalanma ve eksiklik hissini yansıtmaktadır. Feminist sosyal hizmet literatürü, yalnız annelerin genellikle idealize edilmiş aile normları ve cinsiyete dayalı ebeveynlikle ilgili kültürel senaryoları müzakere ettiklerini ve bunun, hem anne hem de baba rollerini aynı anda yerine getirme baskısını içselleştirmeye yol açabileceğini vurgulamaktadır (Clark 2021, Tabassum & Nayak 2021). Babalığın otorite, koruma ve ekonomik destekle bağlantılı olduğu ataerkil bağlamlarda, bekar anneler maddi yoksunluğun ötesine geçen ek duygusal ve sembolik yüklerle karşı karşıyadır. Dahası, sosyal yaşamın yokluğu veya kişisel ihtiyaçlar için sınırlı zaman, sadece zaman yoksulluğunu değil, aynı zamanda kadınların duygusal ihtiyaçlarının bakım sorumlulukları lehine önceliklendirilmediği duygusal eşitsizlikleri de gösterir (Lynch 2007). Bu tür dinamikler yalnızlığa, sosyal izolasyona ve psikolojik yıpranmaya yol açarak yaşam kalitesinin düşmesine katkıda bulunabilir (Kim & Kim 2020). Diğer çalışmalarda da belirtildiği gibi, bazı anneler sağlıksız başa çıkma stratejilerine başvururken, diğerleri koruyucu bir anlam ve dayanıklılık kaynağı olarak dini duygulara yönelmektedir (Zakaria ve ark. 2019, Dharani & Balamurugan 2024). Koruyucu ve kötüleştirici faktörlerin bir arada varlığı, bekar anneliğin homojen bir şekilde yaşanmadığını ortaya koymaktadır; aksine, bakım sorumlulukları, ekonomik güvensizlik ve kültürel damgalama, annelerin başa çıkma kaynaklarıyla etkileşime girerek farklılaşmış duygusal yörüngeler oluşturmaktadır.

Bu zorluklara rağmen, koşulsuz sevgi, çocukların büyümesini izlemek ve karşılıklı sevgi gibi anneliğin olumlu unsurları, duygusal olarak dengeleyici faktörler olarak işlev görür. Katılımcıların anlatımları, bu tür deneyimlerin anlam yaratma süreçlerini güçlendirdiğini, manevi bağlılığı artırdığını ve ebeveynlerin dayanıklılığını geliştirdiğini göstermektedir. Bu, sevgi, bakım motivasyonu ve gururun, anne stresini hafifleten ve dayanıklılığa katkıda bulunan içsel başa çıkma kaynakları olarak işlev gördüğünü öne süren çalışmalarla örtüşmektedir (Zagel & Van Lancker 2022). Ancak, neoliberal-ataerkil bir ortamda, bu duygusal kaynaklar yapısal yüklerin yerini almak yerine onlarla bir arada var olur; bu nedenle, bireysel dayanıklılık yapısal kırılganlığı ortadan kaldırmaz. Bu dinamik, "annelik anlamlılığı"nın hem bir başa çıkma mekanizması hem de kadınların ücretsiz bakım emeğini normalleştiren, cinsiyete dayalı iş bölümünü pekiştiren ve aileler içinde bakımın özelleştirilmesini meşrulaştıran ideolojik bir mekanizma olarak işleyebileceğini göstermektedir.

Çalışmanın bir başka boyutu, ücretli ve ücretsiz emeği dengelemenin zaman ve duygusal yükünü yansıtan "işte performans düşüşü ve kariyere öncelik verememe" temasını ele almaktadır. Feminist sosyal hizmet ve bakım emeği araştırmaları, bekar annelerin hem işçi hem de bakım veren olarak ikili bir konumda olduklarını ve bu rolleri uzlaştırmanın maliyetinin orantısız bir şekilde kadınların üzerine düştüğünü vurgulamaktadır (Tronto 2013, Fraser 2016). Bulgular, bekar annelerin kariyer gelişiminde yapısal ve cinsiyete dayalı sınırlamalarla karşılaştıklarını gösteren literatürü doğrulamaktadır (De Guzman Natividad & Mateo 2024). Dahası, çocukların güvenliği ve geleceği ile ilgili endişeler, özellikle anneler kendilerini maddi ve duygusal güvenliğin tek kaynağı olarak gördüklerinde, varoluşsal kaygıyı yoğunlaştırmaktadır (Rahman et al 2025). Kronik çoklu görev, ev işleri ve çocuk bakımı ile birleştiğinde, bu dinamik, zaman yoksulluğunu yaşam kalitesinin ve performansın düşmesiyle ilişkilendiren önceki kanıtlarla tutarlı olarak, sürekli fiziksel ve zihinsel yorgunluğa neden olmaktadır (Tarar et al 2021). Bu çalışmanın katılımcıları tarafından sıklıkla belirtilen ölüm korkusu, annelerin yokluğunda çocuklarının hayatta kalması ve refahı konusunda endişelenmeleri nedeniyle, bekar anneliğin sadece pratik yükler değil, aynı zamanda varoluşsal sorumluluklar da getirdiğini vurgulamaktadır (Zimmer-Gembeck ve ark. 2022). Önemli olarak, katılımcıların tükenmişlik deneyimleri yoğunluk ve biçim açısından farklılık göstermektedir, bu da sosyoekonomik durum, sosyal ağ desteği ve çocuk bakımına erişimin tükenmişliği önleyen veya şiddetlendiren farklılaştırıcı faktörler olarak işlev görebileceğini düşündürmektedir. Bu farklılık, anne refahını şekillendirmede kesişimsel sosyal konumlandırmanın önemini vurgulayan araştırmalarla uyumludur.

Türkiye'nin bağlamsal özellikleri de bu dinamiklerin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ulusal verilere göre, tek ebeveynli haneler tüm hanelerin yaklaşık %9-10'unu oluşturmaktadır ve tek ebeveynlerin büyük çoğunluğu kadındır (TÜİK 2023). Çocuk bakım hizmetleri ve gelir yeniden dağıtım mekanizmalarının tek ebeveynli anneleri şiddetli yoksulluktan koruduğu İskandinav refah rejimlerinin aksine, Türkiye gibi bağlamlar, bakım için sınırlı devlet desteği, aileci beklentiler ve geleneksel aile normlarının devamlılığı ile karakterizedir. Bu kültürel ve politik ortamlar, damgalamayı artırmakta ve bakımı özelleştirmekte, tek ebeveynli anneliği hem sosyal olarak görünür hem de kurumsal olarak desteksiz hale getirmektedir.

Bu bulgular, tek ebeveynli anneliğin yalnızca bir aile biçimi olarak değil, neoliberal ekonomi politikaları, ataerkil aile ideolojileri ve bakım işçiliğindeki eşitsizlikler tarafından şekillendirilen cinsiyetçi ve yapısal bir fenomen olarak kavramsallaştırılması gerektiğini gösteren giderek artan sayıda araştırmaya katkıda bulunmaktadır (Chavda & Nisarga 2023). Kadınların emeğinin görünürlüğünü artırmak, sosyal ve toplum temelli destek hizmetlerini güçlendirmek, ekonomik kaynaklara erişimi genişletmek ve iş-yaşam dengesi politikalarını iyileştirmek, bekar annelerin karşılaştığı çok boyutlu zorlukları hafifletmeye yardımcı olabilir. Feminist sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında, bekar anneliği ele almak, kadınları sadece bakım verenler olarak değil, aynı zamanda cinsiyet, emek ve refahın yapısal sistemlerine gömülü sosyal aktörler olarak da tanıyan müdahaleler gerektirir (Dean Churchill & Ruppanner 2022). Bu anlamda, bu çalışma Türkiye'deki bekar anneliğe ilişkin ampirik temelli ve bağlamsal bir bakış açısı sunarak, bakım emeği, damgalama ve anne refahı üzerine uluslararası tartışmalara katkıda bulunmaktadır. Bulguları Türkiye'nin refah ve kültürel bağlamına yerleştirerek, çalışma aynı zamanda aile ideolojisi, dini normlar, ekonomik istikrarsızlık ve politika altyapılarının yerel yapılarının bekar annelerin yaşadıkları gerçekliği nasıl şekillendirdiğini de göstermektedir. Bu boşluğu ele alarak, bu çalışma üç literatür dalına katkıda bulunmaktadır: (1) bakım emeği ve anneliğin feminist analizleri, (2) aile ve refah sistemleri üzerine sosyal hizmet araştırmaları ve (3) tek başına annelik üzerine nitel araştırmalar. Ampirik olarak, çalışma, tek başına anneliğin hala damgalanmış ve yeterince incelenmemiş olduğu Türkiye'den yeni kanıtlar sunmaktadır. Teorik olarak, bu çalışma bekar anneliği, bakım eşitsizlikleri, ataerkil aile normları ve neoliberal üretkenlik beklentileri tarafından şekillendirilen cinsiyetçi ve yapısal bir fenomen olarak yeniden tanımlamaktadır. Uygulama perspektifinden bakıldığında, bu çalışma, anneleri hem bakım verenler hem de yapısal kısıtlamalara tabi sosyal aktörler olarak tanıyan destek mekanizmalarına duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Toplu olarak, bu katkılar, bekar anneliğe daha eşitlikçi ve bağlama özgü yanıtlar geliştirmek için feminist sosyal hizmet çerçevelerinin sosyal politika tartışmalarıyla entegre edilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Bu çalışmanın birkaç sınırlılığı bulunmaktadır. İlk olarak, örneklem İstanbul'da yaşayan 14 katılımcıdan oluştuğu için bulgular tüm bekar annelere genelleştirilemez. Tematik doygunluk sağlanmış olsa da, nispeten küçük ve bağlama özgü örneklem aktarılabilirliği sınırlamaktadır. İkincisi, veriler kendi bildirimlerine dayalı anlatılara dayandığından, sosyal arzu edilebilirlik kaygıları katılımcıların deneyimlerini ifade etme biçimlerini etkilemiş olabilir. Üçüncüsü, psikiyatrik geçmiş ve mevcut tedavi durumu sistematik olarak değerlendirilmemiştir; bu nedenle, kaygı, yalnızlık ve yorgunluk gibi duygusal ifadeler, altta yatan klinik tanıları varsayılmadan yorumlanmalıdır. Dördüncüsü, çalışma yalnızca bekar annelik içindeki kadınların bakım işlerine odaklanmış, diğer aile yapıları veya bakım modelleriyle karşılaştırma yapılmasını engellemiştir. Beşincisi, çalışma metodolojik şeffaflığı artırmak için COREQ kontrol listesine uymasına rağmen, görüşme kılavuzunda bazı kavramsal çakışmalar vardı ve bu da tekrarlayan yanıtlara yol açmış olabilir. Ayrıca, bir maddedeki parantez içindeki örnekler, katılımcılar nihayetinde kendi deneyimlerini kendi sözleriyle ifade etseler de, onay önyargısı konusunda endişelere yol açabilir. Bu sınırlamalar, nitel araştırmada refleksivitenin önemini vurgulamakta ve tek başına anneliğin bağlamsal ve karşılaştırmalı boyutlarını daha da genişletmek için gelecekteki araştırmalara fırsatlar sunmaktadır.

Sonuç

Bulgulara dayanarak, birkaç uygulanabilir öneri sunulabilir. Çocuk bakımı desteği, esnek çalışma düzenlemeleri ve mali yardım dahil olmak üzere bekar anneler için sosyal ve ekonomik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, ücretsiz bakım yükünü azaltabilir ve iş- yaşam dengesini iyileştirebilir. Psikososyal destek hizmetleri ve toplum temelli programlar, tükenmişlik, yalnızlık ve kaygı sorunlarının çözümüne yardımcı olurken, bekar anneliği çevreleyen damgalamayı da azaltabilir. Son olarak, bekar

anneleri yalnızca bakım verenler olarak değil, sosyal aktörler olarak gören feminist sosyal hizmet müdahaleleri, hem bireysel hem de yapısal düzeyde güçlenme ve dayanıklılığa katkıda bulunabilir.

Kaynaklar

Baker RS, O'Connell HA (2022) Structural racism, family structure, and Black-white inequality: the differential impact of the legacy of slavery on poverty among single mother and married parent households. J Marriage Fam, 84:1341-1365.

Buğra A, Keyder Ç (2006) The Turkish welfare regime in transformation. J Eur Soc Policy, 16:211-228.

Chavda K, Nisarga V (2023) Single parenting: impact on child's development. Journal of Indian Association for Child and Adolescent Mental Health, 19:14-20.

Cheung H (2023) Re-defining stigmatization: intersectional stigma of single mothers in Thailand. J Fam Stud, 29:1222-1248.

Clark S, McGrane A, Boyle N, Joksimovic N, Burke L, Rock N et al. (2021) You're a teacher, you're a mother, you're a worker: gender inequality during COVID-19 in Ireland. Gend Work Organ, 28:1352-1362.

Connelly LM (2016) Trustworthiness in qualitative research. Medsurg Nurs, 25:435-437.

De Guzman Natividad A, Mateo A (2024) Exploring the work-life balance of single parents and its impact on life satisfaction: the interactive roles of social support and demographic factors. International Journal for Multidisciplinary Research, 6:24189.

Dean L, Churchill B, Ruppanner L (2022) The mental load: building a deeper theoretical understanding of how cognitive and emotional labor overload women and mothers. Community Work Fam, 25:13-29.

Dharani M, Balamurugan J (2024) The financial hardships of single mothers: a review of two decades. Multidisciplinary Reviews, 7:e2024179.

Fraser N (2016) Contradictions of capital and care. New Left Rev, 100:99-117.

Guest G, Bunce A, Johnson L (2006) How many interviews are enough? an experiment with data saturation and variability. Field Methods, 18:59-82.

Hays S (1996) The Cultural Contradictions Of Motherhood. New Haven, Yale University Press.

Hennink M, Kaiser BN (2022) Sample sizes for saturation in qualitative research: a systematic review of empirical tests. Soc Sci Med, 292:114523.

İlkkaracan İ, Kim K, Kaya T (2015) The impact of public investment in social care services on employment, gender equality, and poverty: the Turkish case. Research Project Report. Istanbul, Istanbul Technical University Women's Studies Center in Science, Engineering and Technology and Levy Economics Institute.

Kim GE, Kim EJ (2020) Factors affecting the quality of life of single mothers compared to married mothers. BMC Psychiatry, 20:169.

Lynch K (2007) Love labour as a distinct and non-commodifiable form of care labour. Sociol Rev, 55:550-570.

Rahman HU, Gul R, Din FU, Ahmad S, Qureshi TN (2025) The role of social support in mitigating mental health challenges of divorced women and their children. The Critical Review of Social Sciences Studies, 3:2114-2125.

Schmidt EM, Décieux F, Zartler U, Schnor C (2023) What makes a good mother? two decades of research reflecting social norms of motherhood. J Fam Theory Rev, 15:57-77.

Sihag A (2025) Status and well-being of single mothers: challenges and psychological distress. In: Empowering Indian Women Through Resilience: Recent Developments And Future Perspective. Singapore, Springer Nature, 237-257.

Song SM, Park B, Lee WK, Park NS, Kim MN (2022) Examining the relationship between social support, parenting stress, and depression in South Korean single mothers. J Child Fam Stud, 31:1232-1245.

Sunikka-Blank M, Galvin R (2021) Single parents in cold homes in Europe: how intersecting personal and national characteristics drive up the numbers of these vulnerable households. Energy Policy, 150:112134.

Tabassum N, Nayak BS (2021) Gender stereotypes and their impact on women's career progressions from a managerial perspective. IIM Kozhikode Society and Management Review, 10:192-208.

Tarar A, Asghar H, Ijaz M, Tarar M (2021) Psychological well-being and adjustment of single parents: psycho-social and economic challenges. Pak Armed Forces Med J, 71:1-6.

Travis M (2023) A Battle Fought Alone: The Stigmatization Of Single Mothers. Phylum.

Tronto JC (2013) Caring Democracy: Markets, Equality, And Justice. New York, New York University Press.

TÜİK (2023) Türkiye İstatistik Kurumu İstatistiklerle Aile 2023. https://data.tuik.gov.tr (Accessed 02.02.2025).

Ushie MA, Egidi SA, Ushie CA, Enamhe DC (2021) Single parenting and spousal mental health: a demographic approach. Journal of Environmental and Tourism Education, 4:26-32.

Ware LN (2024) Exploring experiences of African American single mothers raised with permissive and authoritative parenting styles (Doctoral dissertation). Minneapolis, Capella University.

Zagel H, Van Lancker W (2022) Family policies' long-term effects on poverty: a comparative analysis of single and partnered mothers. J Eur Soc Policy, 32:166-181.

Zakaria SM, Abdullah N, Md Akhir N, Amin AS, Mohd Shukry ANA, Abdul Rashid MR et al. (2022) Perceptions of quality of life during the pandemic: a case study on B40 single mothers. Int J Environ Res Public Health, 19:12219.

Zimmer-Gembeck MJ, Rudolph J, Kerin J, Bohadana-Brown G (2022) Parent emotional regulation: a meta-analytic review of its association with parenting and child adjustment. Int J Behav Dev, 46:63-82.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.
Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız
Etik Onay: Bu çalışmanın etik onayı İstanbul Arel Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Onay No: 27.12.2024 / 2024/25-05).
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.
Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Ethical Approval: Ethical approval for this study was obtained from Istanbul Arel University Ethics Commitee (Date number: 27.12.2024/2024/25-05)
Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.
Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.